

Birte Weiss. Tale 15. juni 2019. Indvandrerhistorisk Selskab

Det har altid undret mig, at det politiske spørgsmål, der af mange udråbes til at være et af samfundets alvorligste, ofte diskuteres med begge ben solidt plantet i fejlinformationens kviksand. I udlændingepolitikken er kvalitetskravene til facts og argumenter så beskedne, at folkevalgte kan slippe afsted med næsten hvad som helst - forkerte tal, vilde generaliseringer, skæve sammenligninger, historieforvanskning og blindhed for den del af integrationen, der går godt.

Den formastelige, der drister sig til at pege på muligheder – eller endnu værre: fremskridt - bliver kaldt problemfornægter, muslimelsker, landsforræder, fortsæt selv remsen. Sådan var det, da jeg i 1990'erne havde hænderne dybt nede i lovgivningen for indvandrere og flygtninge, og sådan er det i dag, hvor humanisme bruges som et skældsord. Præmie-humanister, siger man med foragt i stemmen. Det er endda kommet så vidt, at indvandrernes voksende valgdeltagelse af højrefløjsdebattører bliver set som et demokratisk problem, for måske har de lyttet til en imam og er slet ikke danske i hjertet.

Bliver håndteringen af udlændingepolitikken bedre her efter valget? Det uambitiøse svar er, at det kun kan gå fremad. Sandheden er, at Danmark har haft borgerligt styre i to trediedele af de 36 år, der er gået siden vedtagelse af udlændingeloven i 1983 og aldrig fundt en rimelig balance mellem konkret problemløsning og grundlæggende menneskelige hensyn. Sandheden er også, at partierne til højre for midten helt op til første halvdel af 1990erne sagde nej til løsning af de problemer, der helt forudsigeligt ville komme i kølvandet på indvandringen. De ville ikke vide af regulering af bosætningsmønstre, fordeling af skolebørn, obligatorisk danskundervisning af voksne og andre integrationsforslag, vi som opposition stillede forslag om i Folketinget. Det var at gå for tæt på den enkeltes frie valg. Omklamring kaldte man det. I dag er man så endt i den modsatte grøft med lovregler for påklædning og håndtryk, ledsaget af offentlig diskussion af ægtheden i konkrete menneskers danskhedsfølelse og beklikkelse af deres troskab overfor samfundet.

Marie Krarup fra den borgerlige regerings nu halverede støtteparti udtrykte det sådan sidste sommer: >>Moderate muslimer er ikke

nødvendigvis moderate i særlig lang tid<<. Budskabet er ikke til at tage fejl af: Danskerne bør vogte sig for muslimerne. Uanset hvor integrerede de bliver, har de nok ondt i sinde. Lad os glæde os over, at vælgerne er begyndt at gennemskue den patetisk oppustede danskhed.

Jeg boede i London i midten af 00'erne og var i bogstaveligste forstand i første parket til terrorangrebene i 2005. 52 blev dræbt, 700 såret. Tre af de fire gerningsmænd var af pakistansk afstamning, men opvokset i Storbritannien. Midt i chokket var der på tværs i samfundet en bekymring for, at det ville føre til generaliserende negativitet overfor indvandrere.

Det skete ikke. Tværtimod kunne man i ugerne og månederne efter næsten ikke slå en avis op, uden at der var beskrivelser af indvandringens praktiske nødvendighed. Jeg husker artikler fra vores bydel af, hvor mange hundrede sengepladser, der skulle nedlægges, hvor mange operationer, der skulle aflyses og hvor mange patienter, der ville dø på venteliste, hvis ikke der var udenlandske læger, sygeplejersker og rengøringsfolk på det lokale hospital. Og jeg husker et billedopslag fra en børnehave, hvor pædagogerne med udenlandsk baggrund var retoucheret væk. Børnene ville i vid udstrækning være overladt til sig selv. Også faglige organisationer bidrog positivt til debatten om deres brogede medlemskreds og indvandrernes bidrag til det britiske samfund.

Dette eksempel være nævnt for at understrege den manglende logik, der er i det meget omtalte danske paradigmeskift med hurtig hjemsendelse af flest mulige udlændinge som mål. Det skal ikke mere spille en væsentlig rolle, om folk har job, er velintegrerede og vil efterlade alvorlige huller på et i forvejen hårdt presset arbejdsmarked.

Sagt lige ud er idéen noget værre biks. Med risiko for at blive beskyldt for at politisere appellerer jeg til, at den slags bliver luget ud i de igangværende regeringsforhandlinger. Tiden må være inde til, at snusfornuften genindfinder sig i den besværlige udlændingedebat.

Gammeldags snusfornuft var der også brug for 1990erne, hvor Ole Hammer og jeg delte kamplads. Det bærer hans ny bidrag til Danmarks indvandringshistorie i høj grad præg af. Det var en tid med mange

praktiske bud på, hvordan fælleslivet mellem gamle og nye danskere kunne udvikles væk fra det gængse *os og dem*.

Iøvrigt glædede det mig for et par år siden at læse et interview med Ishøjs markante borgmester, Ole Bjørntorp, som om sine 40 procent bysbørn med udenlandske rødder sagde :>> Ideen om assimilation er simpelthen tåbelig. Man kan godt integrere dem på den måde, at børnene går i dansk skole, og at de selv får et job. Alt andet, hvad der kommer derefter, er de små sejre. Man skal være dansk på den måde, at man skal arbejde i og for det lokalsamfund, man bor i. Det er ikke det samme som at man opgiver sine kulturelle værdier. De spiser jo ikke flæskesteg i deres hjem, og hvorfor i alverden skulle de også gøre det?<<

Det er historieforskning, når det indimellem påstås, at Danmark under socialdemokratisk styre har været en åben ladeport med lalleglad, ureflekteret gæstfrihed. Sådan var det ikke. Love og regler blev løbende justeret, fordi dilemmaet mellem internationalt engagement og folkeligt nationalt medspil altid har eksisteret. I lykkelige tilfælde kan det gå op i en højere enhed, sådan som det for eksempel skete med de 20.000 bosniske flygtninge i 1990'erne. Folk accepterede i vid udstrækning, at denne gang var der krig i Europa, og at Danmark var nærområde til en flygtningestrøm, som vi ikke bare kunne vende ryggen til.

Det blev en lærerig historie om, at det godt kan lade sig gøre at mobilisere spontan hjælpsomhed i folkedybet. De bosniske flygtninge er i dag velintegrerede, og deres børn er en ubetinget gevinst for det danske samfund. De unge spurter gennem deres uddannelse, danner par på tværs af etnicitet og har i større udstrækning end deres forældre fået dansk statsborgerskab. For et par år siden var det syv ud af ti.

Hvad jeg vil sige med denne velkomst til Ole Hammers bog og initiativet til at oprette et Indvandrerhistorisk Selskab er, at det altid har været og til enhver tid vil være problemfyldt at få fremmede fugle til at blive accepteret af den danske voliere. Men både vores ældre og nyere historie viser, at det kan lade sig gøre, hvis danskhed ikke snævres ind til at være éntydigt tilbageskuende eller dømmesyg. Derfor er det ekstremt meningsfuldt at beskæftige sig med indvandrere og flygtninge, uanset om det - som her på stedet – sker med historisk udgangspunkt eller om

vinklen er aktuel og politisk. Hvor utroligt det ned lyder, ser jeg med stor glæde tilbage på min tid som indenrigsminister i en tid fuld af brydninger.

Til Ole, tillykke med bogen, og til os alle sammen tillykke med det ny indvandringshistoriske selskab. Jeg håber, at det også kommer til at beskæftige sig den humor, som indimellem har kastet lidt kulør ind i den alvorstunge udlændingedebat. For eksempel husker jeg en Bo Bojesen tegning af en skrankepave i Danmarks Statistik, iført klaphat, cigar og ringbind. Han besvarer en telefonisk forespørgsel om danskhed sådan: ”Deres mor er svensk, siger De. Og Deres farmor var tysk, og De er fransk gift. Det er yderst betænkeligt... og så ringer De ovenikøbet fra Amalienborg”